
This is the **published version** of the article:

López Martín, Marina; Cardús i Ros, Salvador, dir. Els usos seculars de la simbologia religiosa tradicional. El cas de Rosalía. 2021. (819 Grau en Sociologia)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/249753>

under the terms of the license

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Treball de Fi de Grau

Títol: Els usos seculars de la simbologia religiosa tradicional. El cas de Rosalía

Autor/a: Marina López Martín

Tutor/a: Salvador Cardús i Ros

Data: 25/05/2020

Grau en: Sociologia

Agraïments

Primer de tot vull agrair a Rosa Martínez i Sergio Arévalo, coordinadors d'AUDIR, que m'han ajudat en diferents punts del TFG i gràcies a les pràctiques que he fet en AUDIR, he pogut endinsar-me dins del món de les religions.

Agrair a Carles Morrón que m'ha fet molt suport en aquest treball i m'ha acompanyat en els moments més difícils d'aquest any.

Segueixo amb les meves companyes d'universitat Ouafae Benhaddou, Sayra Pingo i Judit Sánchez que han sigut un pilar molt fort per tirar endavant.

Continuem amb Mar Grier i Avi Astor, per les seves classes de sociologia de la religió que han provocat l'interès per aquesta branca de la sociologia.

I finalment al meu tutor de TFG, Salvador Cardús, que es va interessar per la meua idea des del principi i ha sigut un dels principals motors per motivar-me.

*Padre nuestro, que estás en el cielo,
santificado sea tu Nombre;
venga a nosotros tu reino;
hágase tu voluntad en la tierra como en el
cielo.*

*Danos hoy nuestro pan de cada día;
Perdona nuestras ofensas
Como también nosotros perdonamos a los
que nos ofenden;
no nos dejes caer en la tentación,
y librárnos del mal*

Amén

(Rosalía, 20 de marzo de 2020 a través de Twitter)

Índex

1. Els usos seculars de la simbologia religiosa tradicional. El cas de Rosalía	1
2. Marc teòric	2
2.1. Catolicisme banal	2
2.2. Catolicisme amb signes de desinstitucionalització o nova gnosi	3
2.3. Postmodernisme	4
3. Simbologia i iconografia dins de la música	6
3.1. El cas de Madonna	6
3.2. Exemples dins de la música urbana	7
4. Metodologia	9
5. Anàlisi de les cançons de “El Mal Querer” de Rosalía	10
5.1. Simbologia i iconografia dins del disc El Mal Querer	10
6. Conclusions	16
7. Bibliografia	17
8. Annexos	20
8.1. Annex 1: SIGNIFICAT DE CADA CANÇÓ	20
8.2. Annex 2: ICONOGRAFIA I SIMBOLOGIA	22
8.3. Annex 3: MALAMENTE. CAP.1:AUGURIO	25
8.4. Annex 4: PIENSO EN TU MIRÁ. CAP.3: CELOS	28
8.5. Annex 5: DE AQUÍ NO SALES.CAP.4: DISPUTA	31
8.6. Annex 6: RENIEGO.CAP.5: LAMENTO	33
8.7. Annex 7: PRESO.CAP.6: CLAUSURA	35
8.8. Annex 8: BAGDAD.CAP.7: LITURGIA	37
8.9. Annex 9: DI MI NOMBRE.CAP.8: ÉXTASIS	40
8.10. Annex 10: NANA.CAP.9: CONCEPCIÓN	43
8.11. Annex 11: MALDICIÓN.CAP.10: CORDURA	45
8.12. Annex 12: A NINGÚN HOMBRE.CAP.11: PODER	46
8.13. Annex 13: PORTADA DEL DISC	48

1. Els usos seculars de la simbologia religiosa tradicional. El cas de Rosalía.

Existeix una dicotomia entre religió i modernitat, és a dir, no es pot concebre una societat moderna on la religió mantingui el seu poder en les institucions i en l'esfera pública: *"La secularización se entiende como "el proceso por el cual se suprime el dominio de las instituciones y los símbolos religiosos de algunos sectores de la sociedad y la cultura"*" (Damián Setton, 2017: 169). Berger en "El dosel sagrado" ens explica que la causa de la secularització són els processos de la modernitat (Berger, 1999: 157-158) i que aquesta ha afectat en la credibilitat de la religió, dit d'una altra manera, la religió ha perdut la plausibilitat de les definicions religioses tradicionals de la realitat (Berger, 1999: 157).

Però això no és del tot cert, sobretot si parlem del cas espanyol, on va néixer i on va socialitzar Rosalía.

Tendim a separar la vida religiosa de la vida social quan parlem de societat moderna, però estem segurs de què hi ha una separació total d'aquesta societat i la religió? En realitat utilitzem simbologia catòlica per expressar significats no religiosos. Per exemple quan estem agraïts per alguna cosa tendim a utilitzar les mans resant o quan desitgem sort a algú diem la frase: "Esta noche pongo una vela por ti."

Aquest TFG tracta sobre els usos seculars de la simbologia religiosa tradicional en la societat espanyola, específicament es vol centrar en el món de la música urbana espanyola i com aquests artistes utilitzen la simbologia religiosa tradicional per donar nous significats que cohesionen amb la societat actual. Consistirà en un treball de recerca on s'analitzarà el disc de Rosalía, una artista que s'ubica dins de la música urbana barrejant molts estils com el flamenc, el trap o el pop.

2. Marc teòric

Berger en “El dosel sagrado” ens explica que la causa de la secularització de la religió són els processos de la modernitat (Berger, 1999: 157-158) les quals han afectat la credibilitat d’aquesta i s’ha perdut la plausibilitat de les definicions religioses tradicionals de la realitat (Berger, 1999: 157). Però això no és del tot cert, sobretot si parlem d’Espanya, on es va criar Rosalía.

2.1. Catolicisme Banal

En l’informe final de la Mar Griera, la Gloria García-Romeral, la Julia Martínez-Ariño i l’Anna Clot-Garrell sobre “La gestión de la diversidad religiosa en centros hospitalarios y penitenciarios en España” ens parla del poder que té el catolicisme dins dels centres penitenciaris i hospitalaris gràcies al concepte de catolicisme banal, el qual fa uns anys se n’havia dit catolicisme “sociològic”. La creació d’aquest terme és *una adaptació del concepte de Michael Billig (1995) de nacionalisme banal el qual emfatitza la importància dels gestos subtils i de les rutines donades per suposat per reforçar una posició d’hegemonia* (Griera, García, Martínez i Clot, 2015:11). En Espanya hi ha una gran diferència entre el catolicisme i la resta de confessions perquè trobem la religió catòlica dins del nostre dia a dia a través de les rutines, dels costums i de les dinàmiques formals. El catolicisme banal es manté en Espanya perquè hi ha una hegemonia catòlica que persisteix gràcies a petits gestos banals els quals no són trivials (no són gestos coneguts per a tothom). En aquest llibre ens explica alguns exemples d’aquests gestos banals en centres penitenciaris i hospitals:

“Nos referimos, por ejemplo, a las celebraciones de la Merced (patrona de Instituciones Penitenciarias) o Navidad en los centros penitenciarios, la existencia de símbolos católicos como una virgen o una cruz en recintos institucionales o el hecho de conceder indultos a un número determinado de presos durante la Semana Santa, entre muchos otros ejemplos.” (Griera et al., 2015: 92)

En “Religió i institucions públiques en Espanya. Hospitals i presons en perspectiva comparada” de la Mar Griera, la Gloria García-Romeral, la Julia Martínez-Ariño i l’Anna Clot-Garrell ens mostren una taula on s’observa els actors religiosos acreditats com a voluntaris de presons i la seva distribució en les presons espanyoles.

	Actores religiosos con autorización	Prisiones con presencia de confesiones religiosas (80 prisiones en total)	% de prisiones que tienen presencia de las confesiones religiosas
Catolicismo	318	80	100
Islam	24	23	28,75
Protestantismo	268	50	62,5
Iglesia Adventista del Séptimo Día	15	7	8,75
Iglesia Ortodoxa	21	19	23,75
Testigos de Jehová	245	42	52,5
Judaísmo	1	1	1,25
Budismo	1	1	1,25

Fuente: Elaboración propia, a partir de la información del Ministerio de Justicia y del Departament de Justícia de la Generalitat (2011).

(Griera, García, Martínez i Clot, 2015:7)

Si ens fixem en les presons amb presència de confessions religioses, es veu que totes les presons compten amb presència catòlica i la segona que té més presència és el protestantisme la qual és una de les branques del cristianisme i és perquè hi ha una gran desigualtat entre la religió catòlica amb la resta de religions.

Tornant amb el cas de Rosalía, ella utilitza molta simbologia catòlica dins dels seus videoclips per explicar una història que està contextualitzada en un país on l'hegemonia catòlica segueix present, tant en les institucions com en la vida quotidiana, i per la cantant aquests símbols són intel·ligibles per la societat espanyola. Es troba una gran diferència entre la presència de l'Església catòlica amb les altres religions perquè aquests petits gestos es mantenen i perpetuen de manera irreflexiva.

2.2. Catolicisme amb signes de desinstitucionalització o nova gnosi

En el cas de Rosalía s'observa que ella agafa el significat religiós i subjectiva el seu significat per poder expressar un sentiment individual que no té relació amb el missatge oficial de la fe catòlica. Per poder explicar aquest canvi sobre el missatge de la simbologia catòlica cal parlar sobre Mardones i els camins que prenen les noves formes de religiositat en la societat actual, sobretot quan parlen del catolicisme amb signes de desinstitucionalització (Griera i Urgell, 2002:34). El catolicisme ha patit un augment de catòlics i catòliques no practicants que provoquen un canvi en les formes de creure, uns canvis en general més incentivats per les «bases» que per la cúpula eclesiàstica (Griera et al, 2002:34)

Aquests catòlics i catòliques no practicants només els hi basta en identificar-se com a religiosos i creure en el Déu catòlic i utilitzen la institució per al que els interessa, per exemple per assistir als rituals com el baptisme, el matrimoni o el funeral. Aquest perfil també es caracteritza per *la flexibilitat dogmàtica que es materialitza per no*

creure en l'existència de l'infern, en la relativització del pecat (...)i en reconèixer totes les religions com verdaderes (Griera et all., 2002:34). Es produeix una fractura amb la tradició cristiana perquè es privatitza les creences religioses catòliques i aquestes mateixes varien segons l'individu. Es ressalta la distància entre les conductes objectives i les afirmacions de l'església oficial.

La modernitat no està completament deslligada de la religió perquè Espanya és un país modern en el qual la religió catòlica continua persistint en el nostre dia a dia gràcies als petits gestos banals amb significat catòlic i als canvis de la fe que generen creences religioses individuals fora de l'església oficial. Això provoca que aquest sector del catolicisme estigui més a prop d'un nou tipus de religiositat la qual Mar Griera i Ferran Urgell anomenen “nova gnosi” o “nebulosa mística-esotèrica”:

“«agrupa un conjunto de manifestaciones sincréticas y difusas por cuanto en su gran mayoría carecen de un específico soporte dogmático enmarcado en la tradición y carecen de una ritualización o escenificación institucional”. (Griera et all., 2002:39)

En el cas de Rosalía s'observa que la simbologia religiosa que utilitza per als seus videoclips té un altre significat del qual els hi dóna l'església oficial, un gran exemple és el confrare que surt en “Malamente” amb un monopatí. Aquests nous significats que li dóna Rosalía a la simbologia religiosa deixen en clar que tot ho val per poder expressar els seus sentiments i la seva fe.

2.3. Postmodernisme

Un dels conceptes que utilitza Ter en el seu vídeo de Youtube (Ter, 2019) és que els músics de pop urbà afegeixen una capa de postmodernisme a la iconografia religiosa que utilitzen. El postmodernisme segons Jameson en “Postmodernismo o la lógica cultural del capitalismo avanzado” és un moviment cultural situat en el segle XX (sobre els anys cinquanta i seixanta) que es basa en la ruptura amb l'estètica establerta dins del món arquitectònic (Jameson, 1995:4). Un exemple que mostra és l'edifici amb forma d'ànec de l'arquitecte Robert Venturi el qual té una estètica més propera a l'escultura que no a l'arquitectura, però el postmodernisme posa en la mateixa balança als dos edificis, és a dir, els dos edificis poden tenir una estètica molt diferent, però segueixen sent edificis i tenen la mateixa funció. El postmodernisme utilitza una estètica propera a l'ésser humà que molts cops és bruta i barata, té molta relació amb l'estètica kitsch la qual representa un gust vulgar i popular de l'art i això també es veu reflectit en objectes de caràcter catòlic. Per exemple en el videoclip de “Aunque es de noche” de Rosalía

veiem un cotxe amb moltes estampetes religioses, creus i figueres catòliques que semblen molt barates i de poca qualitat, però que porten a l'espectador a un món més proper al seu que si fossin objectes de valor.

Amb el cas de Rosalía es veu que no solament hi ha un significat individual en la simbologia religiosa que utilitza sinó que afegeix una capa de postmodernitat per posar al mateix nivell el significat religiós que dóna l'església oficial sobre un símbol i el significat que posa Rosalía sobre aquest símbol. Si s'utilitza un altre cop el confrare que surt en "Malamente" es pot veure que vol reflectir el seu penediment a partir d'aquesta figura que va amb un monopatí (afegeix un símbol fora de l'estètica catòlica) i el posa al mateix nivell que el penediment d'un confrare, però això es comentarà amb més profunditat en l'anàlisi.

3. Simbologia i iconografia dins de la música

3.1. El cas de Madonna

És necessari destacar el cas de Madonna, ja que ha sigut un dels més problemàtics sobre la utilització de simbologia i iconografia dins de les seves cançons. Això comença amb el quart àlbum anomenat *“Like a Prayer”* de 1989 el qual no va ser el problema en si, el problema apareix amb el videoclip de la cançó *“Like a Prayer”*. La història d'aquest videoclip fa una crítica a la societat estatunidenca mostrant un assassinat cap a una dona per part d'homes blancs i finalment la policia empresona a un home negre que estava intentant salvar a aquella dona. Madonna, que veu tota l'escena, decideix anar a una església per trobar una resposta i veure que fer i allà s'assabenta que hi ha un Sant molt semblant a l'home que volia rescatar a la dona. Però la cançó junt amb el videoclip parla d'amor carnal.

“El video de “Like a Prayer” era un experimento espiritual, religioso y sexual. Casi una confrontación. Era también una espléndida celebración carnal del amor. Pero, ¿de que amor? Dado el intrigante e ingenioso tratamiento de la letra de Madonna, el objeto lírico de su devoción podría ser una amante o.... el propio Dios redimido.” (Ruiz, 2018)

Aquesta cançó estava plena de dobles sentits que el que feien era unir l'amor carnal amb les figures religioses que apareixien, fins i tot la directora assegura que la cançó va sobre l'èxtasi sexual i la seva vinculació amb la religió. En el videoclip es pot veure l'orgasme que té quan canta el cor gòspel, puix la lletra reflecteix l'acte sexual entre Madonna i el Sant. Madonna igualava l'èxtasi que sentia amb el cor gòspel amb l'experiència carnal que pot tenir qualsevol ésser humà i fins i tot hi ha escenes més explícites on acaba tenint relacions sexuals sobre el que sembla un altar.

Va haver-hi molta polèmica sobre aquest videoclip començant pels col·lectius religiosos estatunidencs i el reverend Donald Wildmond els quals volien la mort de Madonna (i Pepsi que va fer un comercial amb Madonna i aquesta cançó) pèl com havia utilitzat la iconografia catòlica i per utilitzar les creus cremant-se que són el símbol del Ku Klux Klan. Després va aparèixer el papa Joan Pau II anunciant que Madonna estava excomunicada (expulsar-la de la comunitat dels fidels i de l'ús dels sagraments) i prohibien l'entrada de Madonna al Vaticà i al seu voltant.

“Ante las presiones del Vaticano, la televisión nacional italiana (RAI) y la discográfica (WEA) ignoraron toda referencia al lanzamiento del

disco Like A Prayer mientras tanto la canción como el single llegaban al número 1 en 30 países. Italia fue uno de ellos.” (Sanguino, 2018).

Madonna es va criar en una casa catòlica i estava plena de simbologia i iconografia religiosa, per tant ha aprofitat aquesta simbologia que coneix des de petita per utilitzar-la en tota la seva carrera.

Un altre fet a destacar és que es va crucificar enfront del vaticà en la gira “Confessions Tour”. Madonna es va enfilear a una creu plena de llums, col·locant-se una falsa corona d'espines al cap.

3.2. Exemples dins de la música urbana

Aquí exposaré tres exemples de la utilització de la simbologia i iconografia religiosa que parla Ter en el seu vídeo de Youtube de “¿Por qué se usan cruces en el TRAP?” per veure com els artistes tracten la simbologia i iconografia religiosa.

Verge Maria: “*María era una mujer HUMILDE, es decir sencilla; GENEROSA, que se olvidaba de si misma por los demás; CON UNA GRAN CARIDAD, amaba y ayudaba a todos por igual y una mujer que SERVÍA a José y a Jesús , su familia, con un gran AMOR y una gran ALEGRÍA. La Virgen era PACIENTE y quizá lo más hermoso que tenía era que ACEPTABA CONTENTA TODO LO QUE DIOS LE PEDÍA EN LA VIDA.*” (La verdad católica, 2021).

En el videoclip de “*Llámame*” de la Zowi s’observa un quadre de la verge Maria en alguns minuts del vídeo (quan apareix la Zowi en un llit). Aquest quadre reforça la paciència que té la Zowi perquè la persona que li agrada no li truca. Treu el significat religiós de la verge Maria per portar-ho al que sent ella individualment i ho posa al mateix nivell que al significat religiós.

Cementiri: Aquest espai té relació amb la mort i on descansen els cossos. “*La muerte, vista a través de los ojos de un cristiano, no es el final, es simplemente un pasaje natural a una nueva vida con Dios. A pesar de que una tumba en un cementerio genera tristeza, una tumba en un cementerio católico también es una señal de esperanza en Dios y Su promesa de vida eterna.*” (Catholic Cementeries, 2021)

El videoclip de “From darkness with love” de Cecilio G està gravat en un cementiri, un espai de culte als morts i contacte amb Déu, però aquest cantant l'utilitza per representar altres coses. En aquesta cançó parla de què ha sortit d'una relació i encara que estigués molt enamorat d'aquella persona, sap que aquella relació ja ha mort.

Cecilio G posa al mateix nivell el retrobament amb Déu i la vida eterna dins del món catòlic amb la mort de la seva relació i el retrobament amb ell mateix.

Sants (Sant Sebastià, el seu martiri i les fletxes): Sant Sebastià era un home del segle III amb una carrera militar que el va portar a formar part de l'exèrcit elit de protecció oficial del Cèsar, però aquest era cristià. L'emperador es va assabentar d'això i com Sebastià no va abandonar la seva religió ho van matar llançant-li fletxes per tot el cos. *“Cronistas de la época compararon su cuerpo con un erizo humano por la gran cantidad de flechas que le alcanzaron.”* (Torrech, 2016)

En el videoclip de “Cuando me miras así” de C.Tangana, es veu, sobretot en els minuts 0:53-1:06, a C.Tangana mirant a una noia amb roses clavades en el seu cos i mentrestant va repetint “Cuando me miras así”. Aquesta escena posa al mateix nivell la imatge de Sant Sebastià amb fletxes clavades al seu cos perquè no vol renunciar a la seva fe amb l'escena de C.Tanga amb roses clavades perquè la noia que li agrada no el fa cas i ell no renuncia a l'amor per ella.

4. Model analític i Metodologia

La pregunta inicial d'aquest TFG és la següent: **Quins impactes té la simbologia religiosa tradicional en la música de Rosalía?**, i a partir d'això s'ha desenvolupat les següents les hipòtesis:

- La religió catòlica persisteix en el món actual, sobretot en el cas d'Espanya gràcies a petits gestos banals que no són trivials. Aquesta hipòtesi estaria relacionada amb el concepte de catolicisme banal
- Rosalía individualitza la fe catòlica i li dóna un nou significat a la simbologia i a la iconografia catòlica tradicional. Aquesta hipòtesi estaria relacionada amb els conceptes: catolicisme amb signes de desinstitucionalització o nova gnosi i postmodernisme.

Aquest disc no parla de moltes històries, només parla d'una i de com evoluciona, per tant és necessari tracta-ho en conjunt i cal tenir en compte que la iconografia i la simbologia és necessària per entendre a la protagonista i la seva situació. Només he tret la cançó número dos (té simbologia i iconografia, però dóna poca informació) i sobre la cançó número 10 he mantingut la fotografia del disc.

Per poder resoldre les dues hipòtesis cal un marc teòric complet i fonts de les XXSS sobre l'anàlisi d'aquest disc:

- L'anàlisi de Jaime Altozano sobre el disc del Mal Querer en YouTube. (Altozano, 2018)
- L'anàlisi de Rosalía responent al vídeo de Jaime Altozano en Instagram. (Rosalía, 2018)
- La construcció de les fotografies que fa Filipcusic en el seu Instagram. (Filipcusic, 2018)
- Construyendo a "la Rosalía": iconografía para una nueva diosa. (Palomares & Vives, 2019)
- El marc teòric d'aquest TFG.
- Bibliografia utilitzada sobre la simbologia i iconografia d'aquest treball (exposada a l'annex 2).

5. Anàlisi de les cançons de “El Mal Querer” de Rosalía

Cal comentar d'on sorgeix la idea d'aquest disc i de les seves cançons. Rosalía en les Històries d'Instagram ens explica que el seu àlbum és un àlbum conceptual, és a dir, hi ha una narrativa que fila totes les cançons, i això es mostra en la composició del disc (que va per capítols), en els videoclips (tots tenen una estètica similar i es pot veure com evoluciona la història) i en els seus directes. Cal esmentar que els capítols formen una història, però no implica que estiguin ordenats cronològicament (més endavant es veurà de què parla de dos fills abans del capítol Concepción). Un amic seu, Pedro G, li va recomanar el llibre de “La flamenca” del segle XIV i aquesta història parla d'una dona que es casa amb un home i la gelosia de l'home provoca que maltracti i pressioni a la dona. El disc s'inspira en aquest llibre, però ella destaca que el seu disc va més enllà d'aquests dos personatges, els protagonistes són un personatge masculí i un de femení. Aquest disc fa una reflexió sobre el poder que té la figura masculina i la subordinació que té la dona al principi i com al pas del temps aconsegueix allunyar-se d'ell.

En aquest TFG es farà una recerca tant en les cançons, en els videoclips com en les fotografies per trobar exemples de simbologia i iconografia religiosa i veure quin és el significat que li dóna la cantant. Per tal de fer-ho primer faré una recerca de la iconografia i de la simbologia religiosa que surt en tot el seu disc i després, gràcies a l'explicació que va fer ella del seu disc i les seves lletres, s'interpretarà aquest nou significat que li afegeix ella a aquell símbol o icona.

En els annexos estan explicats tant les cançons com la simbologia i iconografia utilitzada per aquesta anàlisi (Annex 1 i annex 2 respectivament). A continuació presentaré l'anàlisi de la simbologia i iconografia del disc El Mal Querer de Rosalía.

5.1. Simbologia i iconografia dins del disc El Mal Querer

Àngel

Els àngels dels quals parla Rosalía no són aquells àngels espirituals, intel·ligents i immortals que glorifiquen al Déu catòlic, aquests àngels són els seus fills/es. En *Preso* (Annex 7) comenta que no se'n penedeix de la seva tòxica relació perquè va sortir amb dos àngels (dos fills/es), però gràcies a la cançó *Nana* (Annex 10) se sap que un dels àngels a mort prematurament (quan es diu que un nen no té sabates significa que té una mort prematura). També parla d'un altre àngel en *Bagdad* (Annex 8): “Sale un ángel que cayó, Tiene una marca en el alma, Pero ella no se la vio”. En

aquesta cançó passem d'un àngel del cel a Lucifer el qual el compara amb la seva parella per posar al mateix nivell la maldat de Lucifer amb la del personatge masculí.

Capella

La capella és un lloc sagrat on es prega a Déu, però la protagonista es troba en un lloc dins d'una capella pregant sobre el cos del personatge masculí com diu en la cançó *Di mi nombre* (Annex 9). Aquí la protagonista posa al mateix nivell el lloc sagrat on els catòlics preguen per apropar-se a Déu amb el lloc que és el lloc "sagrat" on es generen les relacions carnals i on t'apropes al cos de la teva parella.

Confrare

Amb el confrare que porta un monopatí i surt en el videoclip de *Malamente* (Annex 3) Rosalía vol fer dues coses: Primer és aproximar aquesta icona en l'actualitat (per això afegeix un monopatí) i segon posa al mateix nivell la penitència dels catòlics (representada amb el confrare) amb el penediment que té la protagonista. Rosalía que sap que ho passarà molt malament en la relació i vol un refugi, tenir les eines per poder sortir d'aquella situació i penedir-se del que està fent.

Creu

La creu surt en tres cançons i cadascuna té una interpretació diferent. Primer destacar la creu que surt en el videoclip *Pienso en tu mirá* en el minut 0:48 (Annex 4) que reflecteix una societat on està normalitzat els símbols religiosos dins de casa. Després en *Malamente* s'observa una creu al final del videoclip per informar-nos que el mal auguri que es té sobre la relació es complirà, s'està visualitzant la crucifixió de la protagonista. Per finalitzar tenim la fotografia de *Bagdad* (Annex 8) on s'observa la marca de la crucifixió en els peus. En aquest capítol es veu un canvi de la Rosalía que estava enmig del patiment a una Rosalía alliberada, per tant ens diu que ha pogut sortir del patiment que li portava aquella relació. Fins i tot el fotògraf comenta que tot el que es trenca (la protagonista en la crucifixió) es pot reparar (a través del kintsugi una pràctica japonesa on es repara una figura de ceràmica amb or). Es pot observar com aquesta nova gnosi que ve de la desinstitucionalització del catolicisme permet barrejar diferents tradicions (l'espanyola catòlica amb la tradició japonesa).

Davallament de Crist

En *Malamente* sobre els minuts 0:50 fins a l'1:10 (Annex 3) hi ha molts homes (de la vida de la protagonista) que traslladen a Rosalía amb un toro mecànic (carretó elevador de força) després destrossar el seu cos. Això té moltes similituds amb el

davallament de Crist perquè es compara a dos personatges sense pecats (Rosalía i Jesucrist) que van ser condemnats pels pecats dels altres. Finalment les persones que els van corrompre són els encarregats de moure el seu cos mort.

Déu/Divinitat

Aquí tinc una reflexió que podria ser molt interessant. En les cançons *Malamente* (Annex 3) i *Bagdad* (Annex 8) s'observa que parla de Déu i que ell serà qui s'encarregui d'ajudar-la i de cobrar el mal que ha fet, però en les fotografies del disc es veu aquesta imatge de divinitat en Rosalía i no en allò que es consideraria diví per l'Església catòlica. Per exemple en la fotografia de *Malamente* (Annex 3) és Rosalía la que mou els fils de la vida, en el videoclip de *Pienso en tu mirá* sobre els minuts 1:40-1:50 (Annex 4) les mans de les ballarines es col·loquen sobre Rosalía com si fos un ésser diví i en la fotografia de *Di mi nombre* (Annex 9) Rosalía està plena del número set el qual influeix en tots els éssers divins. Això podria significar que Déu és ella o es troba dins d'ella. Quan diu: "Soló Dios puede juzgarme, Soló a él debo obediencia" en la cançó *A ningún hombre* (Annex 12) en realitat el que ens comunica és que l'única persona que pot jutjar-la i marcar el seu camí és ella mateixa. Això ens deixa clar la relació individualitzada que té Rosalía amb el Déu catòlic que no té relació amb la idea de Déu de l'Església catòlica.

Espelmes

Les espelmes materialitzen l'oració dels catòlics i això mateix fa Rosalía. L'expressió "poso una vela per tu perquè tinguis sort" és una expressió molt comuna en la societat espanyola i pot ser comprensible per molta gent. Rosalía utilitza les espelmes en el videoclip *Pienso en tu mirá* (Annex 4) per materialitzar les seves pregàries cap a Déu per poder adonar-se i sortir de la relació tòxica on es troba.

Esperit

L'esperit és el lloc on habita Déu en cada individu, si aquest es trenca com passa en la fotografia de *Pienso en tu mirá* (Annex 4) implica que no té connexió amb Déu per culpa de la gelosia que viu amb l'actual parella. Si continuem amb la idea que Déu és ella, es pot dir que en aquest capítol començaria el maltractament del personatge masculí sobre la protagonista on el seu esperit queda en mans d'ell i no d'ella mateixa.

Exorcisme

En *Di mi nombre* sobre els minuts 2:16- 2:36 (Annex 9) s'observa a Rosalía fent moviments bruscos sobre el llit, com si estigués dominada pel dimoni. Aquí trobem la primera relació sexual de la protagonista amb el personatge masculí i és que l'artista compara aquest acte amb la dominació del dimoni sobre un catòlic. Durant tota la cançó s'observa com la protagonista és completament submissa dins de l'acte sexual i es deixa portar pel seu propi dimoni (la seva parella).

Infern

L'infern t'exclou de Déu i és un lloc de patiment pels catòlics i Rosalía té el seu propi infern i propi dimoni. En *Bagdad* (Annex 8) ens diu que està sola i atrapada en l'infern, per tant aquest infern no t'aïlla de Déu sinó que et separa del món. Després en *Preso* (Annex 7) parla de l'infern materialitzat en presó que està ple de patiment, però fins que no va sortir fora (es va alliberar de la seva parella) no va ser conscient de la seva situació.

Litúrgia

La litúrgia és la font més poderosa de l'Església catòlica, gràcies a ella el sacerdoti de Crist té la capacitat de batejar a través dels sacraments, però ara aquest poder ho té Rosalía en el videoclip de *Bagdad* (Annex 8) perquè la protagonista es pot batejar ella mateixa. Totes les llàgrimes vessades pel patiment intern que té per culpa de la manipulació i el maltractament de la seva parella són la font d'energia que té la protagonista per adonar-se compte de la seva presó (la seva relació amb el personatge masculí). Tot el mal que representen les llàgrimes l'acaba ressuscitant en una dona nova i empoderada.

Or

L'or és un dels regals que es fan per reconèixer la grandesa de la persona i en aquest disc es veu un canvi de qui domina l'or. En *Pienso en tu mirá* sobre els minuts 0:30-0:43 (Annex 4) Rosalía representa al personatge masculí ple de joies d'or, mentrestant la protagonista en la cançó recalca que aquest personatge està ple d'or. En aquest capítol qui té el poder és el personatge masculí. Després en *De aquí tu no sales* (Annex 5), que és la narració del personatge masculí parlant sobre com pega al personatge femení, s'observa dues Rosalíes. Una clamant ajuda (això s'explica millor en el concepte de plegar/posició de plegar) i una Rosalía més empoderada acompanyada de moltes dones i portant joies d'or. Aquí es pot observar com la violència física genera una reacció negativa en la protagonista i ara ella és l'encarregada de la seva vida, per tant ella té el poder.

Pregar/Posició de pregar

La protagonista no prega específicament sobre Déu. Durant el capítol més eròtic del disc (Annex 9) Rosalía prega sobre el cos de personatge, per tant és una altra forma de dir que vol el seu cos pròxim a ella. Però en general pregar en el disc de Rosalía s'utilitza per demanar ajuda, la posició que té en *Pienso en tu mirá* (Annex 4), *De aquí no sales* (Annex 5) i en *Bagdad* (Annex 8) és la materialització de la preocupació d'una protagonista submisa per la seva parella que necessita les eines per poder alliberar-se.

Rosari

El Rosari és un recurs utilitzat en la fotografia de *Reniego* (Annex 6) per saber que la Rosalía que surt és la Verge dels Dolors. El Rosari commemora la Verge Maria, per tant, només poden entendre que Rosalía representa la Verge Maria els catòlics o els que s'han socialitzat en un lloc catòlic (com Espanya).

Senyar-se

Es veu com Rosalía se senya quan canta: “Me proteja y me salve” en *Malamente* (Annex 3). Aquí es veu una simbologia que no tothom pot entendre i és que aquest gest banal (que no trivial) vol reflectir que la protagonista demana ajuda a Déu perquè la protegeixi i la salvi del que pugui passar en un futur amb la nova parella que té, perquè hi ha un mal auguri sobre aquella relació.

Verge Maria

Com hem dit en anteriors apartats i també està en l'annex 2, la verge Maria representa la paciència i acceptava contenta tot el que Déu demanava, però la verge Maria pot representar diversos sentiments.

Rosalía en la cançó de *Malamente* (Annex 3) i en la fotografia de *Reniego* (Annex 6) el que fa és posar al mateix nivell el patiment dels seus familiars i d'ella mateixa amb el patiment de la Verge Maria (Verge dels Dolors) quan perd al seu fill. Reflecteix el patiment dels seus familiars en el tatuatge de la Verge dels Dolors d'un aprenent a torero (es veu com la protagonista eixuga les llàgrimes dels seus familiars que preveuen el pitjor de la relació a través de la imatge d'ella eixugant la suor de l'aprenent de torero) i en *Reniego* (Annex 6) la Verge dels Dolors és representada per la protagonista (en aquest capítol s'expressa el patiment a través de Rosalía plorant mentrestant unes mans amb un rosari preguen per ella). Finalment Rosalía fa una transició de la Verge dels Dolors a la Verge Maria amb *Bagdad* (Annex 8) on després

de tot el patiment (mostrat per totes les llàgrimes del videoclip) es transforma en la verge Maria il·luminada, és a dir, abandona tot el patiment i a sortir de la seva mala situació. Per finalitzar cal parlar de la Miraculosa que apareix en la portada del disc (Annex 13), Rosalía és propietària dels seus pecats i gràcies a això té la capacitat de reconèixer els seus errors, de reconèixer el que ha viscut i finalment empoderar-se ella mateixa, a part té el número 7 al voltant que és el número que acompanya a tot ésser diví.

6. Conclusions

Aquest disc de Rosalía és una gran representació de la societat espanyola pel que fa a la representació de la simbologia i iconografia religiosa catòlica.

Com diu Ter (Ter, 2019) aquesta simbologia i iconografia s'utilitza com "emoji" per expressar sentiments, emocions i situacions. Un exemple clar és la Verge Maria, un dels "emojis" més utilitzats per Rosalía en aquest disc per expressar patiment amb la Verge dels Dolors i empoderament amb la Verge Maria La Miraculosa. Aquests emojis evolucionen al llarg de la història per poder entendre el camí de la protagonista, primer una Rosalía empresonada i maltractada a una Rosalía forta i amb les eines suficients per sortir d'aquella relació tòxica.

Hi ha una aproximació de la història del disc amb la cultura espanyola (s'ha observat el món dels camions, els polígons, el toreig i la religió catòlica) i fa que sigui un disc més terrenal i connecti amb el públic. En aquest disc no s'observa l'Església catòlica i la seva fe, s'observa una nova gnosi que reconeix la resta de religions i tradicions i, per tant permet el diàleg interreligiós. Utilitza els signes de l'horòscop (en concret lliura), els chakras, el yin i el yang i el kintsugi. No és que hi hagi una dicotomia entre modernitat i religió, sinó que en un món modern les religions es poden permetre barrejar-se i compartir experiències entre elles. Només parlant de què la simbologia i la iconografia han passat a ser emojis s'observa el factor de la modernitat i com el moviment postmodernista permet posar el significat catòlic oficial al mateix nivell que el significat individual que té un individu sobre la fe catòlica.

Per finalitzar aquest TFG m'agradaria proposar altres línies d'investigació. En aquest disc hi ha presència d'altres creences i s'ha començat a parlar de diàleg interreligiós i reconèixer altres creences. M'agradaria saber com la societat espanyola a través de pel·lícules i series ha representat a la resta de religions i quins són els símbols recurrents dins d'aquestes. Un dels exemples més clars és el vel en les dones musulmanes que ha format part important de sèries com "El príncipe", "Élite" i "Skam España". En cada sèrie el vel ha tingut un significat diferent, a vegades s'ha observat com un instrument de repressió a la dona i altres com un instrument d'empoderament per la dona. M'agradaria saber quin és el paper que té la producció audiovisual sobre aquest símbol: És per donar més visibilitat o és només per morbositat? Per què no genera tant impacte veure a persones amb creus penjades al coll o amb un turbant sikh?

7. Bibliografia

Altozano J., (2018). Lo que nadie está diciendo sobre EL MAL QUERER. YouTube. Recuperat març, 30, 2021.

BBC Mundo. (30 de 03 de 2018). *Semana Santa: por qué el infierno es tan importante para la Iglesia católica y por qué el Vaticano desmintió que el Papa Francisco negara su existencia*. Recuperat l'abril, 20, 2021, de BBC News: <https://www.bbc.com/mundo/noticias-43601235>

Berger, P. L. (1999). *El dosel sagrado para una teoría sociológica de la religión*. Barcelona: Editorial Kairós.

Catholic Cemeteries. *Lugares sagrados*. Recuperat març, 24, 2021, de Elegir un cementerio católico: https://www.catholiccemeterieschicago.org/es/About/Sacred_Places

Conceptodefinicion.de, Redacción. (2019). *Definición de Divinidad*. Recuperat abril, 20, 2021 de: <https://conceptodefinicion.de/divinidad/>.

Convertidos Católicos. *El significado Cristológico de los regalos de los Magos*. Recuperat l'abril, 20, 2021, de Religión en Libertad: <https://es.catholic.net/op/articulos/67938/cat/694/el-significado-cristologico-de-los-regalos-de-los-magos.html#modal>

Filipcustic, (2018). Històries d'Instagram de Filipcusti1 del dia 23 de novembre de 2018. Instagram. Recuperat març, 29, 2021.

Griera, M, Martínez-Ariño, J. A. Clot-Garrell & García-Romeral, G. (2015). «Religión e instituciones públicas en España. Hospitales y prisiones en perspectiva comparada». *Revista Internacional de Sociología*, 73 (3) DOI: <http://dx.doi.org/10.3989/ris.2015.73.3.e020>

Griera, M., & Urgell, F. (2002). *Consumiendo religión*. Nuevas formas de espiritualidad entre la población juvenil. Barcelona: Fundació «la Caixa».

Griera, M, Martínez-Ariño, J. A. Clot-Garrell & García-Romeral, G. (2015). *La gestión de la diversidad religiosa en centros hospitalarios y penitenciarios en España*. Universitat Autònoma de Barcelona: Religions and the public sphere.

Hoyos, J. (06 de 12 de 2019). *Por qué los Católicos encendemos velas en la Iglesia o a los Santos*. Recuperat l'abril, 20, 2021, de The arlington Catholic Heralds:

https://www.catholicherald.com/columnistas/por_qu%C3%A9_los_cat%C3%B3licos_encendemos_velas_en_la_iglesia_o_a_los_santos/

Jameson, F. (1995), *El postmodernismo o la lógica cultural del capitalismo avanzado*, Studio Paidós, Barcelona.

La verdad católica. *Conozcamos nuestra fe católica*. Recuperat març, 24, 2021, de La virgen Maria: <http://laverdadcatolica.org/F04.htm>

Martinell, R. (2021). *Los ángeles ¿Quiénes son y que hacen? ¿En qué modo están presentes en la vida de la Iglesia?* Recuperat l'abril, 20, 2021, de Catholic.net: <https://www.es.catholic.net/op/articulos/57594/cat/1126/los-angeles-quienes-son-y-que-hacen-en-que-modo-estan-presentes-en-la-vida-de-la-iglesia.html#modal>

Miguélez, A & Rega, I . Iconografía cristiana. Recuperat abril, 01, 2021, de UOC. Universitat Oberta de Catalunya: http://cv.uoc.edu/annotation/23e188b1fbc41b7844fec5fcb64cdd83/525556/PID_00229538/modul_3.html

Mira, P. (24 de 03 de 2016). Católicos con acción. Recuperat abril, 01, 2021, de ¿Que significa la Cruz para el Cristiano?: <https://catolicosconaccion.com/2016/03/24/que-significa-la-cruz-para-el-cristiano-2/>

Palomares, Ó. & Vives, M. (2019). *Construyendo a “la Rosalía”: iconografía para una nueva diosa*. Revista de humanidades, arte y cultura independiente, nº6, pag. 1-12

Porto J, & Merino M. (2016). *Definición de rosario* . Recuperat l'abril, 20, 2021, de Definicion.de: <https://definicion.de/rosario/>

Ramírez, L. (06 de 12 de 2018). *Qué se esconde detrás de ‘Bagdad’, lo último de Rosalía*. Recuperat l'abril, 20, 2021, de BMA GAZINE: https://www.metropoliabierta.com/b-magazine/play/esconde-bagdad-rosalia_12391_102.html

Rosalía, (2020). Publicació del Pare Nostre en el Twitter de Rosalía del 20 de març de 2020. Recuperat el maig, 18, 2021.

Rosalía, (2018). Històries d'Instagram de Rosalía del dia 23 de novembre de 2018. Instagram. Recuperat març, 29, 2021.

Ricardo, P. (15 de 07 de 2020). *¿Cuál es la diferencia entre cuerpo, alma y espíritu?* Recuperat l'abril, 20, 2021, de Aleteia: <https://es.aleteia.org/2015/12/02/cual-es-la-diferencia-entre-cuerpo-alma-y-espiritu/>

Ruiz, J. (29 de 01 de 2018). *Plásticos y decibelios*. Recuperat març, 24, 2021, de La historia de Madonna contra el Vaticano: <https://www.plasticosydecibelios.com/historia-madonna-contra-vaticano/>

Sanguino, J. (06 de 05 de 2018). *Vanity Fair*. Recuperat març, 24, 2021, de Madonna VS. El Vaticano: Crónica de tres excomuniones: <https://www.revistavanityfair.es/sociedad/celebrities/articulos/madonna-vaticano-excomulgada-tres-veces-papa-francisco/30882>

Santissim de Crist. *Santissim de Crist*. Recuperat abril, 01, 2021, de Indumentària: <http://www.santissimcristdelafe.com/indumentaria>

Ter, (2019). *¿Por qué se usan cruces en el TRAP?*. YouTube. Recuperat novembre, 7, 2020.

Torrech, R. A. (17 de 01 de 2016). *Lapicero Verde*. Recuperat març, 25, 2021, de San Sebastián: martirio a flechas: <http://lapicerverde.com/san-sebastian-martirio-a-flechas/>

Yirda, A. (14 de 02 de 2021). *Definición de Capilla*. Recuperat l'abril, 20, 2021, de Definición.de: <https://conceptodefinicion.de/capilla/>

Zúniga, M. (28 de 04 de 2019). *¿En qué consiste el rito del exorcismo católico?* Recuperat l'abril, 20, 2021, de San Francisco Católico: <https://sfcatolico.org/news/en-que-consiste-el-rito-del-exorcismo-catolico>

8. ANNEXOS

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 1	SIGNIFICAT DE CADA CANÇÓ

Malamente. Cap. 1: AUGURIO: Rosalía ens mostra que la protagonista (ella mateixa) comença una relació amb un home. Des del principi de la cançó es veu que hi ha un mal auguri sobre la relació, es prevé que aquesta relació farà mal a la protagonista.

Pienso en tu mirá. Cap. 3: CELOS: Comença a aparèixer el control del personatge masculí sobre el personatge femení. S'observa com la protagonista està preocupada perquè la seva parella té gelosia i ella no vol perdre-ho per això, el problema succeeix quan aquesta gelosia passa a ser un control sobre ella

De aquí no sales. Cap. 4: DISPUTA: La història la narra el personatge masculí. Abans s'observava control sobre la protagonista, però ara hi ha violència física i això genera un canvi en la protagonista.

Reniego. Cap. 5: LAMENTO: S'observa com la protagonista amaga el seu patiment i sempre posa bona cara quan està amb gent, però després en privat només plora pel maltractament que pateix.

Preso. Cap. 6: CLAUSURA: Rossy de Palma narra la romantització que ha tingut la protagonista dins de la parella, fins que no va sortir no va ser conscient de tot el mal que li va fer. També ens comenta que va tenir dos fills/es.

Bagdad. Cap. 7: LITURGIA: La protagonista es troba tancada en el seu propi infern per culpa de la seva parella i demana sortir d'allà com sigui. *"La litúrgia, cerimònia de culte, acaba amb un renaixement: "l'aigua que mata és la mateixa aigua que ressuscita"*. (Ramírez, 2018).

Di mi nombre. Cap. 8: ÉXTASIS: És el capítol més eròtic de tot el disc. La protagonista ens parla de les relacions carnals que té amb la seva parella i també s'observa la relació de dominació i submissió que hi ha en aquest acte.

Nana. Cap.9: CONCEPCIÓN: La pèrdua del seu primer fill/a. Quan parlem d'un nadó que va descalç significa que la seva mort és prematura. Gràcies a la cançó Preso sabem que té més d'un fill/a

Maldición. Cap. 10: CORDURA: La protagonista aconsegueix sortir de la presó on estava tancada i assegura que la seva parella (el carceler) morirà tard o d'hora.

A ningún hombre. Cap. 11: PODER: La protagonista, completament alliberada, comenta que cap home pot jutjar-la ni decidir el seu camí. Comenta que tindrà per tota la seva vida el record de tot el que li va fer per ser conscient que això no tornarà a passar.

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 2	ICONOGRAFIA I SIMBOLOGIA

Verge: La verge Maria era *“una dona HUMIL, és a dir senzilla; GENEROSA, que s’oblidava de si mateixa pels altres; AMB UNA GRAN CARITAT, estimava i ajudava a tots per igual i una dona què SERVIA a José i a Jesús, la seva família, amb un gran AMOR i una gran ALEGRIA. La Verge era PACIENT i potser el més bell que tenia era que ACCEPTAVA CONTENTA TOT EL QUE DÉU LI DEMANAVA EN LA VIDA”* (La verdad católica, 2021).

Senyar-se: El senyal de la creu és un gest ritual que s'utilitza en: L' inici i el tancament de les oracions i actes religiosos, per l' invocació de la divinitat, salutació en llocs sagrats i com a senyal de benedicció.

Confrare: *“Simbolitza la passió de Crist, però també l'aspecte penitencial i dolorós davant el sofriment de Déu (...) La penitència té un caràcter anònim, per això les cares surten tapades”* (Santíssim Crist de la fe, 2021)

Creu: En aquest símbol trobem dos significats:

1- *De tots és sabut que la creu va ser en l'antiguitat un instrument de suplici, patíbul i lloc d'escarment per a tots aquells que, culpables o no, eren acusats i condemnats a una mort lenta, dolorosa i escabrosa (...) Comunament diem “creu” a la participació del cristià en aquest misteri, per mitjà del sofriment transformat en donació, però sovint ens trobem que la creu és més sofriment que donació* (Mira, 2016)

2- *La creu no sols és suplici, la creu també és salvació (...) Quan Jesús parla de carregar la seva creu no sols es refereix a carregar amb les penes i els dolors, Jesús parla de carregar tot el que hi ha en les nostres vides; injustament a la creu associem el dolent, el difícil, l'injust; però obviem una cosa molt important, el fet que Jesús va carregar amb tota la humanitat, amb justos i injustos, amb sants i pecadors, amb bons i dolents* (Mira, 2016)

Davallament de Crist: *“Hi ha moltes obres que representen el davallament de Crist (...) El davallament de Crist és quan Josep d'Arimatea i Nicodem sostenen el cos del Crist mort després de la crucifixió.”* (Miguélez i Rega, 2021)

Déu/Divinitat: Ésser que viu en el cel, omnipresent, totpoderós, pare de Jesús, creador dels individus. El Déu catòlic perdona els pecats. *“La paraula divinitat és considerada com la qualitat d'allò que és considerat diví, també entès com a característica lligada a*

la deïtat. Per tant, la divinitat és interpretada com la unió d'aquelles particularitats, trets i virtuts que li són concedits als éssers semblants a déus, plens de superioritat, perfecció i deïtat." (Concepto definició.de, 2019)

Or: "L'or és el regal que es dona als reis, el metall més preuat, serveix per a reconèixer la reialesa i grandesa d'aquesta persona. La reina de Saba va atorgar aquest regal al rei Salomó" (Convertidos Católicos, 2021). També aquesta grandesa i reialesa s'expressa dins del Vaticà o de les esglésies catòliques on hi ha moltes reserves d'or i figures catòliques plenes d'or.

Espelmes: "La llum representa les nostres oracions ofertes en la fe que es converteixen en la llum de Déu. Amb la llum de la fe, supliquem al nostre Senyor per les nostres pregàries o a un sant perquè resi amb nosaltres." (Hoyos, 2019)

Pregar/Posició de pregar: Es prega per comunicar-se amb Déu i demanar-li ajuda.

Una de les posicions recurrents quan les catòliques preguen durant el pare nostre durant la missa o quan preguen durant la litúrgia de l'eucaristia, però no tots ho fan (Sergio Arévalo - catòlic que treballa en AUDIR, 2021)

Esperit: "«Esperit» significa que l'home està ordenat des de la seva creació a la seva fi sobrenatural, i que la seva ànima és capaç de ser sobre elevada gratuïtament a la comunió amb Déu. (...) una única ànima humana, el lloc on habita Déu. Es tracta del "esperit", és a dir, una realitat sobrenatural que existeix en els homes." (Ricardo, 2020)

Rosari: "El rosari permet la commemoració de diversos misteris de la Mare de Déu i de Jesucrist." (Porto i Merino, 2016)

Àngel: "Els àngels són criatures purament espirituals, incorpòries, invisibles i immortals; són éssers personals dotats d'intel·ligència i voluntat. Els àngels, contemplant cara a cara incessantment a Déu, ho glorifiquen, ho serveixen i són els seus missatgers en el compliment de la missió de salvació per a tots els homes" (Martinell, 2021)

Infern: *"Morir en pecat mortal sense penedir-se i sense acceptar l'amor misericordiós de Déu significa romandre separat d'ell per sempre per la nostra lliure elecció. Aquest estat d'autoexclusió definitiva de la comunió amb Déu es diu 'infern'"* (BBC Mundo, 2018)

Litúrgia: *"Litúrgia és l'exercici del sacerdoci de Crist que és realitzat pels batejats per mitjà dels sacraments. El Concili Vaticà II defineix la litúrgia com "el cim a la qual tendeix tota l'acció de l'Església i, al mateix temps, la font de tota la seva força"* (Ramírez, 2018)

Exorcisme: *"Podem dir que l'exorcisme és una forma específica d'oració que l'Església usa contra el poder del dimoni. És una manera més, en què l'Església atén la cura pastoral de les ànimes."* (Zúniga, 2019)

Capella: *"La capella és una estructura de caràcter religiós, que serveix d'espai per a l'oració. Pot situar-se de manera independent o formar part d'una edificació major, usualment d'una església o palau. Les capelles també poden trobar-se en una altra mena de construccions com a hospitals o aeroports. Les capelles són considerades una de les construccions més ressaltants de la religió cristiana."* (Yirda, 2021)

El que està mercat en negreta fa referència a simbologia, iconografia o tradicions fora del catolicisme.

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 3: MALAMENTE. CAP.1:AUGURIO	LLETRA Y VIDEOCLIP

Ese cristalito roto
Yo sentí como crujía
Antes de caerse al suelo
Ya sabía que se rompía
Está parpadeando
La luz del descansillo
Una voz en la escalera
Alguien cruzando el pasillo

Malamente (Eso es, así si)
Malamente (Tra, tra)
Mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal (Mira)
Malamente (Toma que toma 'amono)
Está en la mente (Eso es, 'illo)
Malamente
Mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal
Malamente uh

TORNADA

Videoclip Malamente: Minunt 0:37

Se ha puesto la noche rara
Han salio' luna y estrellas
Me lo dijo esa gitana
Mejor no salir a verla
Sueño que estoy andando
Por un puente y que la acera (Mira, mira, mira, mira)
Cuanto más quiero cruzarlo
Más se mueve y tambalea

TORNADA

Videoclip Malamente: Minuts 0:50-1:10

Malamente (Eso es, así si)
Malamente (Tra, tra)
Mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal (Mira)
Malamente (Toma que toma, 'amono)
Está en la mente (Eso es 'illo)
Malamente
Mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal
Malamente

Aunque no esté bonita

La noche, ¡Undivé! → Undivé: O Endebél, és el nom que en la cultura romaní designa a Déu

Vi' a salir pa' la calle

En la manita los aros brillando

En mi piel los corales

Me proteja y me salve

Me ilumine y me guarde

Y por delante

No voy a perder ni un minuto en volver a pensarte

Videoclip
Malamente: Minut
1:41

Videoclip Malamente: Minuts 1:42-1:45

Malamente (Eso es, así si)

Malamente (Tra, tra)

Mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal (Mira)

Malamente (Toma que toma 'amono)

Está en la mente (Eso es 'illo)

Malamente

Mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal ('Illo)

Malamente

(Toma que toma)

Está en la mente ('Illo)

Malamente (Tra, tra)

Mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal ('Amono)

Malamente

(Toma que toma) ('Amono)

Está en la mente (Eso es)

¡'Illo!

Malamente

Mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal, mu' mal

Malamente

TORNADA X2

Videoclip Malamente: Minut 2:09

Videoclip Malamente: Minut 2:22

Final de la cançó

Videoclip Malamente: Minuts 2:29-2:39

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 3: MALAMENTE. CAP.1:AUGURIO	FOTOGRAFIA

Fotografia de Malamente del disc el mal querer

Rosalía representa a Déu, contempla els fils de la vida des d'una postura superior i allunyada.

El pèndol representa el Ying i el Yang

(Filipcustic,2018)

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 4: PIENSO EN TU MIRÁ. CAP.3: CELOS	LLETRA I VIDEOCLIP

Me da miedo cuando sales
 Sonriendo pa' la calle
 Porque todos pueden ver
 Los hoyuelitos que te salen

Y del aire cuando pasa
 Por levantarte el cabello

Y del oro que te viste
 Por amarrarse a tu cuello
 Y del cielo y de la luna
 Porque tú quieras mirarlo
 Hasta del agua que bebes
 Cuando te mojas los labios

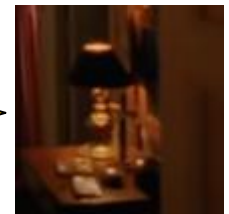

Videoclip Pienso en tu mirá: Minuts 0:30-0:43

Pienso en tu mirá, tu mirá, clavá, es una bala en el pecho
 Pienso en tu mirá, tu mirá, clavá, es una bala en el pecho
 Pienso en tu mirá, tu mirá, clavá, es una bala en el pecho
 Pienso en tu mirá
 Pienso en tu mirá

TORNADA

Videoclip Pienso en tu mirá: Minut 0:48

Me da miedo cuando sales
 Sonriendo pa' la calle

Porque todos pueden ver
 Los hoyuelitos que te salen

Videoclip Pienso en tu mirá: Minuts 1:00-1:09

Me da miedo cuando sales
 Sonriendo pa' la calle
 Porque todos pueden ver
 Los hoyuelitos que te salen

Tan bonita que amenaza
Cuando callas me das miedo

Tan fría como la nieve

Cuando cae desde el cielo

Cuando sales por la puerta

Pienso que no vuelves nunca

Y si no te agarro fuerte

Siento que será mi culpa

Videoclip Pienso en tu mirá: Minuts 1:40-1:50

Pienso en tu mirá, tu mirá, clavá, es una bala en el pecho

Pienso en tu mirá, tu mirá, clavá, es una bala en el pe'

Pienso en tu mirá, tu mirá, clavá, es una bala en el pecho

Pienso en tu mirá, tu mirá, clavá, es una bala en el pe'

Pienso en tu mirá, tu mirá, clavá, es una bala en el pecho

Pienso en tu mirá, tu mirá, clavá, es una bala en el (Pienso en tu mirá, pienso en tu mirá)

Pienso en tu mirá, tu mirá, clavá, es una bala en el pecho

Pienso en tu mirá

Pienso en tu mirá

TORNADA x2

Me da miedo cuando sales

Sonriendo pa' la calle

Porque todos pueden ver

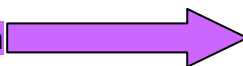
Los hoyuelitos que te salen

Me da miedo cuando sales

Sonriendo pa' la calle

Porque todos pueden ver

Los hoyuelitos que te salen

Videoclip Pienso en tu mirá: Minut 2:57

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 4: PIENSO EN TU MIRÁ. CAP.3: CELOS	FOTOGRAFIA

Fotografia de Pienso en tu mirá del disc el mal querer

El cristall de les mans representa **l'esperit** que és transparent i sincer, com aquest cristall s'ha trencat reflecteix que la sinceritat i transparència de la relació es trenca de la relació s'ha trencat. Utilitza la lògica egípcia per expressar aspectes de la seva vida (els jeroglífics es posen sobre la persona i aquí trobem l'aire, l'aigua, la llum i la terra/cos). També veiem l'aigua que cau pel seu cos que segons l'alquímia és part informal, dinàmica, causant, femenina de l'esperit femení. Les quatre llums representen els **chakras**. (Filipcustic,2018)

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 5: DE AQUÍ NO SALES.CAP.4: DISPUTA	LLETRA I VIDEOCLIP

Yo que tanto te camelo
Y tú me la vienes haciendo
Que tú de aquí no sales

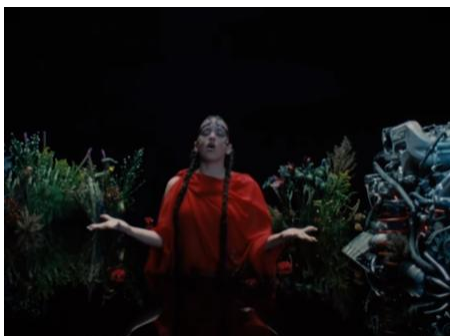
Mucho más a mí me duele
De lo que a ti te está doliendo
Conmigo no te equivoques

Con el revés de la mano
Yo te lo dejo bien claro

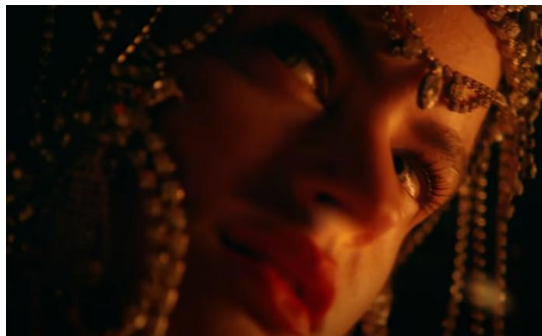
Amargas penas te vendo
Caramelos también tengo

- En aquesta lletra no s'observa molta simbologia, però em vull centra en dos punts del videoclip que tenen simbologia

Trobem dues Rosalies: La primera part del videoclip és una Rosalía immòbil, passiva que el que està preguntant mentrestant diu: Yo que tanto te camelo. La segona Rosalía és l'empoderada, que apareix amb la moto coberta de joies d'or i s'escapa amb la moto.

Videoclip De aquí no sales: Minut 0:13

Videoclip De aquí no sales: Minut 1:20

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 5: DE AQUÍ NO SALES.CAP.4: DISPUTA	FOTOGRAFIA

Fotografia de De aquí no sales del disc el mal querer

No es pot dir molt d'aquesta fotografia perquè el fotògraf no explica el significat de fons, però segons el que he anat escoltant de la resta de fotografies es pot dir el següent: Les llums del seu cos són perquè Rosalía representa la llum.

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 6: RENIEGO.CAP.5: LAMENTO	LLETRA

Tiri, tiri, tiri, ay

Ay, ayy

Ya, ya, ya, ay

Ay, yo río por fuera

Y lloro por dentro

Yo río por fuera

Y lloro por dentro

Y por matuca

Por madusquera

De esta pena mía

Ay, yo no encuentro

Yo río por fuera

Y lloro por dentro

Como él, reniego

Como él, reniego...

- En aquesta lletra no es troba simbologia, però l'utilitzarem per a l'anàlisi de la fotografia que sí que en té.

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 6: RENIEGO.CAP.5: LAMENTO	FOTOGRAFIA

Fotografia de Reniego del disc el mal querer

Tampoc tenim una explicació d'aquesta fotografia, però segons les anteriors fotografies podem veure que s'expressa. Primer de tot em vull fixar en **les mans que preguen amb el Rosari** el qual s'utilitza per commemorar la **Verge Maria**. Això explicaria que la imatge de Rosalía plorant és la verge dels Dolors, perquè és el punt on la protagonista esclata i comença la seva sortida de la seva mala relació. També cal destacar que el triangle en aquesta posició significa home i com ella encara segueix submisa a ell, en canvi en la següent cançó es veu quan el triangle fa referència a la dona.

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 7: PRESO.CAP.6: CLAUSURA	LLETRA

Bueno, yo por amor, uff, bueno, hasta bajé al infierno

Eso sí, como subí con dos ángeles

(Duele, duele, duele, duele)

Pues, no me arrepiento de haber bajado

Pero bajar, bajé, ¡eh!

Bajar, bajé

(Duele, duele, duele, duele)

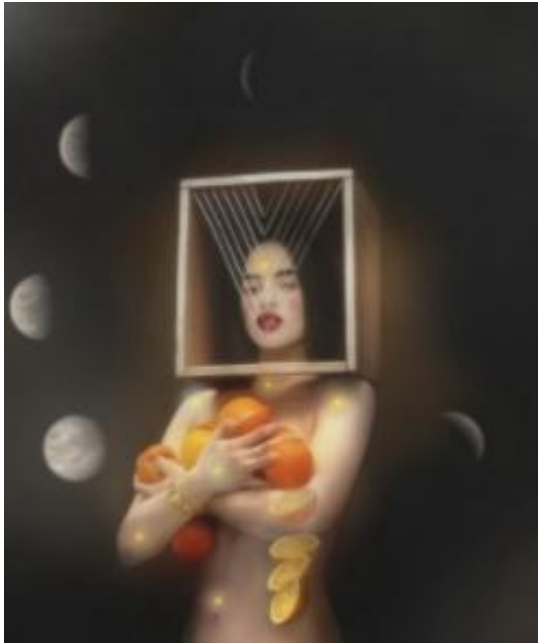
Te atrapa sin que te des cuenta

Te das cuenta cuando sales

Piensas, ¿cómo he llegado hasta aquí?

- Aquesta lletra no és cantada, sinó que és narrada per Rosy de Palma i va ser una improvisació que va fer ella després de saber sobre quin tema parlava Rosalía.

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 7: PRESO.CAP.6: CLAUSURA	FOTOGRAFIA

Fotografia de Preso del disc el mal
querer

Volia fer referència a un producte madur, que és en la fase en la qual es troba la protagonista. Va escollir una imatge de Julio Romero de Torres. Les llunes fan una referència a les fases lunars que parlen sobre el pas del temps i com la protagonista en les nits pensa en com ha passat el seu temps. La capsa és una presó amb bellesa perquè el seu maltracta està romanitzat. I finalment el triangle invertit representa el desequilibri i a la dona (tenim una visió de la protagonista i no de l'home).

(Filipcustic,2018)

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 8: BAGDAD.CAP.7: LITURGIA	LLETRA I VIDEOCLIP

Y se va a quemar, si sigue ahí
Las llamas van al cielo a morir
Ya no hay nadie más por ahí
No hay nadie más, senta'íta dando palmas

Y se va a quemar, si sigue ahí
Las llamas van al cielo a morir
Ya no hay nadie más por ahí
No hay nadie más, no hay nadie más

Por la noche, la sali'a del Bagdad
Pelo negro, ojo' oscuro'
Bonita pero apena'
Senta'íta, cabizbaja dando palmas
Mientras a su alrededor
Pasaban, la miraban
La miraban sin ver na'

Solita en el infierno

En el infierno está atrapa'

Senta'íta, las manos las juntaba

Que al compás por bulerías

Parecía que rezaba

Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

TORNADA

Videoclip Bagdad: Minut 2:16

Junta las palmas y las separa

De las luces

Sale un ángel que cayó

Tiene una marca en el alma

Pero ella no se la vio

Senta'íta, al cielo quie' rezarle

Prenda'íta de sus males

Que Dios tendrá que cobrarle

Y se va a quemar, si sigue ahí

Las llamas van al cielo a morir

Ya no hay nadie más por ahí

No hay nadie más, senta'íta dando palmas

Y se va a quemar, si sigue ahí

Las llamas van al cielo a morir

Ya no hay nadie más por ahí

No hay nadie más, no hay nadie más

Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

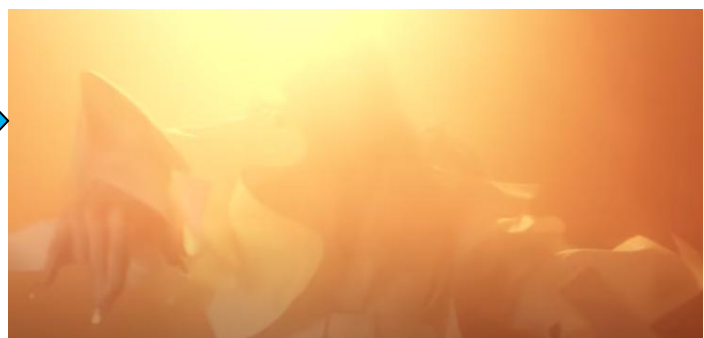
Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

Junta las palmas y las separa

TORNADA

Videoclip Bagdad: Minut 3:22

- Tota aquesta cançó parla de la litúrgia i és que estem veient com Rosalía s'està batejant per convertir-se en una noia sense pecat, ja que Déu la perdona i li allibera dels seus pecats i apareix com la verge Maria

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 8: BAGDAD.CAP.7: LITURGIA	FOTOGRAFIA

Fotografia de Bagdad del disc el mal
querer

Els punts sobre els seus peus simbolitzen les claus de Jesucrist en la creu i el patiment, però té un missatge encara més profund. Segons el fotògraf cal entendre-ho des del punt de vista lumínic com el **kintsugi** que és una tècnica japonesa per arreglar fractures de ceràmica amb or.

(Filipcustic,2018)

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 9: DI MI NOMBRE.CAP.8: ÉXTASIS	LLETRA I VIDEOCLIP

Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya
Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya

Di mi nombre

Cuando no haya nadie cerca

Cuando no haya nadie cerca

Cuando no haya nadie cerca

Que las cosas

Que las cosas que me dices

Que las cosas que me dices

No salgan por esa puerta

Y árame con tu cabello

A la esquina de tu cama

Que aunque el cabello se rompa

Haré ver que estoy atada

Que aunque el cabello se rompa

Haré ver que estoy atada

Videoclip Di mi nombre: Minuts
0:08- 1:05

Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya

Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya

Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya

TORNADA

Di mi nombre

Pon tu cuerpo contra el mío

Y que lo malo sea bueno e impuro lo bendecí'o →

Y hazme rezar sobre tu cuerpo

En la esquina de tu cama

Y en el último momento dime mi nombre a la cara

Y en el último momento dime mi nombre a la cara

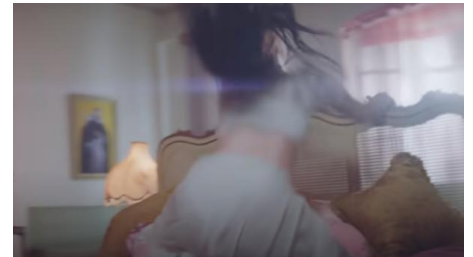
No veig necessari crear un concepte d'impuresa i beneït perquè això va incorporat en simbologia i iconografia ja exposada en el treball

Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya
Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya
Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya
Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya
Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya
Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya
Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya
Ay, alí, alí, alí, alí, alí, alí, yalí, ya
(Ay, alí, alí, al, í alí, alí, alí, yalí, ya)

TORNADA X2

Videoclip Di mi nombre: Minuts
1:43- 2:50

Videoclip Di mi nombre: Minuts
2:16- 2:36

- Abans quan he parlat del que és impur i el que és beneït volia referir-me en com hi ha un exorcisme que està relacionat amb el plaer sexual que és impur dins d'una capella que és un lloc sagrat, això ho explicaré després en cada concepte.

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 9: DI MI NOMBRE.CAP.8: ÉXTASIS	FOTOGRAFIA

Fotografia de Di mi nombre del disc el mal querer

El fotògraf va destacar un comentari de una noia, run.blossoms: “*Rosalía está empapada por el número 7, que influye en todos los seres sublimes/divinos. 7 planetas clásicos en **astrología**. 7 ángeles que asisten ante la faz de Dios (Rosalía). 7 pecados capitales. La creación duró 7 días en los que el último, descansa para resurgir. Los 7 **chakras** que le rodean.*”

(Filipcusic, 2018)

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 10: NANA.CAP.9: CONCEPCIÓN	LLETRA I VIDEOCLIP

Nana, nana, nana

Nana, nana, nana

En la puerta del cielo

Venden zapatos

Pa' los angelitos

Que están descalzos

Nadie a ti te ha conta'o

Que ningún sueño

Sabe de horas o tiempos

Ni tiene dueño

Y cae la lluvia triste

Para mirarte

Detrás de cada gota

Te mira un ángel

Ea, ea

Ea, ea

Nana, nana, nana

(Nana, nana)

Nana

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 10: NANA.CAP.9: CONCEPCIÓN	FOTOGRAFIA

Fotografia de Nana del disc el mal
querer

La protagonista té un àngel (està embarassada), però aquest àngel no té sabates (quan es diu que un nen no té sabates significa que té una mort prematura). Això és el que intenta representar tant la cançó com la fotografia.

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 11: MALDICIÓN.CAP.10: CORDURA	FOTOGRAFIA

Fotografia de Maldición del disc el mal querer

El que vull destacar d'aquesta fotografia és que Rosalía no només fa de justícia amb la balança sinó que també **reflecteix el seu signe zodiacal que és libra.**

(Filipcustic, 2018)

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 12: A NINGÚN HOMBRE.CAP.11: PODER	LLETRA

A ningún hombre consiento

Que dicte mi sentencia

Sólo Dios puede juzgarme

Sólo a él debo obediencia

Hasta que fuiste carcelero

Yo era tuya compañero

Hasta que fuiste carcelero

Voy a tatuarme en la piel

Tu inicial porque es la mía

Pa' acordarme para siempre

De lo que me hiciste un día

De lo que me hiciste un día

Voy a tatuarme en la piel

Tu inicial porque es la mía

Para acordarme para siempre

Y recordarlo to'a la vi'a

De lo que me hiciste un día

De lo que me hiciste un día

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 12: A NINGÚN HOMBRE.CAP.11: PODER	FOTOGRAFIA

Fotografia de A ningún hombre del disc el mal querer

La pluja cau sobre Rosalía, deixant clar que ella és conscient de totes les llàgrimes que ha tret per culpa d'aquella relació i que mai oblidarà. Després carmenbahia comenta el següent: *“Aquí en esta portada, la Rosalía luchadora se convierte una figura de poder, de independencia y sobretodo de libertad como sugiere la camisa.”*

(Filipcustic, 2018)

EL MAL QUERER	ANÀLISI
Annex 13: PORTADA DEL DISC	FOTOGRAFIA

Portada del disc el Mal Querer de Rosalía

És la viva representació de la Miraculosa (Verge Maria). Aquesta imatge representa la Verge Maria trepitjant el pecat (que és representat per una serp) però aquí porta la serp de complement en el seu peu (es podria dir que es conscient del seu pecat, però aquest l'empodera) i també cal tractar el tema 7 que s'ha parlat abans i es caracteristic de les persones divines